

Sola kommune
Ansvar for hverandre

PÅ VEI MOT.....

OVERGANG FRA BARNEHAGE TIL SKOLE/SFO 2025 – 2028

Innhold

Innledning	3
Målgruppe	3
Forankring	3
Samarbeid og sammenheng	4
Foreldrenes rolle	5
En trygg overgang	5
Lekende tilnærming	5
Samarbeidsskole	7
Grenseobjekt	8
Dette samarbeider vi om	9
Slik gjør vi det i Sola	10
Årshjul	10
Andre møtepunkt	13
Kilder	14

Innledning

Denne planen gjelder for fem- og seksåringene, de omtales i denne planen som skolestarterne. Barnehagen er en del av utdanningsløpet, det er derfor viktig å ha gode rutiner på overgang fra barnehage til skole/SFO.

En trygg og forutsigbar overgang fra det å være eldst i barnehagen til å bli yngst i skolen, har stor betydning for det enkelte barn og for gruppen som helhet. Sammen med foresatte er det de ansatte som har ansvaret for barnet i barnehagen, skolefritidsordning (SFO) og på skolen. Derfor må de ansatte ha innsikt i hverandres oppdrag og oppgaver for å kunne tilrettelegge for møtet med en ny kultur og hva det kan bety for skolestarteren. Å starte på skolen er en stor begivenhet som barna skal få se frem til med glede, nysgjerrighet og forventninger.

I Sola vil vi legge til rette for et godt samarbeid og en god sammenheng mellom barnehage, skole/SFO. Dette gir et helhetlig opplæringsløp som ivaretar enkeltbarnets behov. Barnet skal få mulighet til å oppleve kontinuitet ved at de kan bygge videre på det de har lært og erfart fra barnehagen og ta det med inn i skole/SFO.

Målet med planen er å sikre en trygg og god overgang fra barnehage til skole/SFO for alle barn i Sola kommune.

Planen skal også skape en trygghet i overgangen for foreldrene og ansatte. Det er foreldrene som har hovedansvaret for barnet. Ansatte i barnehage, skole/SFO har sammen med foreldrene et felles ansvar for at barnet møter skolen med nysgjerrighet og lyst til å lære. Barnas og foreldrenes deltagelse og medvirkning er avgjørende for en god overgang.

Målgruppe

Målgruppen er alle barnehager, barneskoler/SFO i Sola. For å oppnå en god sammenheng for barnet i overgangen må barnehage – skole/SFO ha god nok kunnskap om hverandres profesjon. De må avklare forventninger og ha faste rammer med møtepunkt for dialog. Foreldrene er en ressurs og en viktig samarbeidspartner i dette arbeidet. SFO er ofte den første arenaen barnet møter som skolestarter. SFO står derfor i en særstilling i mellomrommet mellom barnehage og skole.

Forankring

Plan for overgang fra barnehage til skole/SFO er forankret i rammer og lovverk. [Lov om barnehage § 2a](#); [Opplæringsloven § 4-7](#); [Rammeplan for SFO - kap.5.2](#); [Rammeplan for barnehagen, kap.6](#) og [L20](#).

De ansatte i barnehage, skole/SFO kan skape sammenheng ved å være brobyggere mellom institusjonene. (Thoresen, Aukland 2020)

Samarbeid og sammenheng

Barnehage, skole/SFO sitt mandat berører de samme barna. Barna har krav på sammenheng og helhet i oppvekst og læring, selv om virksomhetene er ulike.

Alt arbeid med barn og unge skal være preget av et positivt og varmt barnesyn. Ved å være bevisst dette og ha en autoritativ væremåte, er det vår viktigste forutsetning for å skape trygge og inkluderende fellesskap der alle barn får være med. En autoritativ voksenrolle, er en som bygger gode relasjoner, er varm og samtidig tydelig. (P. Roland, 2021)

Trygg vaksen = autoritativ vaksen (livetogsann.no)

Overgang fra barnehage til skole/SFO bygger på Sola kommune sin [Strategiplan](#) for en *Trygg og god oppvekst for alle*. Strategiplanen gir retning og konkretiserer satsningsområder. Satsing på «Helhet og sammenheng i tjenestene» beskriver barnehager og skole/SFO som gode arenaer for å nå alle barn og unge, og fokuserer på et inkluderende miljø.

Barnehage, skole/SFO representerer ulike trinn i danning og utdanning. De samhandler med innsikt og i respekt for hverandres profesjoner. For å skape rom og samhandlingskultur settes det av tid og tidspunkt til felles møteplasser på ulikt nivå i organisasjonen. De ulike møtepunktene beskrives nærmere i vedlagt årshjul.

Foreldrenes rolle

For å trygge foresatte og tydeliggjøre hva som forventes av dem, er god informasjon viktig. Informasjon til foresatte kan bidra til bedre støtte og trygghet for barnet i overgangen.

Hjemmet og barnets hjemmemiljø spiller en viktig rolle i overgang mellom barnehage og skole/SFO. Foreldrenes erfaring med og holdning til skolen/SFO er viktig. Ved å formidle trygghet, positive holdninger og være nysgjerrige sammen med barna, skapes et godt utgangspunkt for skolestarterne. For eksempel kan foreldre ta med barna på besøk til skolen, leke i skolegården, og bli kjent med andre barn som skal begynne på samme skole.

En trygg overgang

Skolestart innebærer mange forandringer og forskjeller for et barn. Barnehagen bidrar til at barnet kan avslutte barnehagetiden på en god måte. Barnet skal nå lære seg klasserommets språk og regler. I kombinasjon med at de begynner på skolen, begynner de fleste barn også i SFO. Barn som er forberedt på hva som venter dem, mestrer overgangen bedre. En forberedelse er Mini-SFO, som er ett eller flere besøk hvor barnet får mulighet til å bli kjent med andre som skal begynne på 1. trinnet, treffe ansatte og bli kjent i SFO lokalene. Dette sammen med barnehagebesøk på skolen, legges det til rette for at overgangen mellom barnehagen og skolen blir en god opplevelse.

Lekende tilnærming

Skal barnehagen gjøre barna klare for skole, eller skal skolen gjøre seg klar til barna? Ja, takk begge deler! Barna møter skolen med «hele seg» og de har med seg opplevelsene og erfaringene fra barnehagen inn i skolen (Hogsnes m.fl. 2019).

Tiden før skolestart er ofte preget av god tid til lek, tette relasjoner, undring og utforsking. Barns lek inneholder på et vis alt og ingenting. Alt, fordi den representerer barns måte å være i verden på. Ingenting, fordi den er formålsløs og skiftende. Den som leker blir selv forvandlet i leken, leken trolbinder den lekende. (B. Fjørtoft, 2021)

Å begynne på skolen er en naturlig overgang i livet, og overgangen til skolen/SFO oppleves for de fleste med glede og mestring. Samtidig er vi klar over sårbarheten i slike overgangssituasjoner. Barnet møter nye barn, voksne, bøker, klasserom, skolegård mm. Enkelte barn kan streve med overgangen, en årsak kan være for lite sammenheng sosialt og faglig mellom barnehage og skole/SFO. For å styrke opplevelsen av sammenheng og kontinuitet for barnet vil vi gi god tid og rom til lek i overgangen.

I skolen gir lek gode muligheter for kreativ og meningsfylt læring. Spesielt for de yngste barna i skolen er lek nødvendig for sosial kompetanse, inkludering, trivsel og utvikling. Sola kommune har de siste årene lagt til rette for mer lek på småtrinnet. Alle barneskoler har forpliktet seg til økt lekkompetanse på småtrinnene gjennom samarbeid med Universitetet i Stavanger. Hver barneskole sender representanter til samlinger om lekbasert læring i begynneropplæringen med UiS, fra høsten 2024. Målet er økt kompetanse om lek gjennom partnerskap i desentralisert kompetanseheving. Lek er et mangesidig fenomen som ikke lar seg ramme inn eller fange i en beskrivelse (S. Breive m.fl. 2022). Hensikten med partsamarbeidet er å oppnå en mangfoldig forståelse av lek, til det beste for barnet. For barn er «skole» mer enn det som foregår i undervisning, fordi de erfarer skolen som en helhet, inklusiv friminutt og SFO.

SFO har en stor betydning for de yngste barna, som den første møteplassen når barna starter på skolen. Det er en positiv sosial arena som letter overgangen fra barnehagen. Det anbefales å starte på SFO tidlig i august for å skape en god overgang til skolestart. Fokuset på lek og sosial kompetanse i SFO gir mulighet til å få nye venner og felles lekeerfaring.

«Alle barn ønsker å leke

med andre barn,

og de ønsker å leke lenge»

(B. Fjørtoft, 2023)

Samarbeidsskole

I Sola har vi samarbeidsskoler for alle barnehagene. Hvert år tar alle skolene imot barn fra mange ulike barnehager. Ved å tilknytte alle barnehager mot en bestemte skole, har alle barnehagene en skole som de samhandler tett med. Samarbeidsskolen er en skole som ligger i nærheten av den enkelte barnehage.

Oversikt over samarbeidende skoler og barnehager:

Skole og SFO	Barnehager				
Storevarden	Havneallèen	Risnes	Ekofisk junior		
Haga	Snøde	Læringsverkstedet Jåsund	Rodamyr		
Grannes	Tjodmarka	Læringsverkstedet Novarmen	Sørnes		
Røyneberg	Røyneberg	Sola	Kornberget	TCH	
Sande	Sande	Solstrålen	Stemvegen FUS	Sømme	Stiftelsen Hammaren
Skadberg	Eikeberget	Eventus Solahagen	Eventyrberget	Skadberg	
Dysjaland	Høgeholen	Hålandsmarka			

Samarbeidsskolen gir barnet opplevelse av hva en skole er, hvordan en skole ser ut, hva et klasserom er, hvilke leker og materiell som finnes på en skole, hvordan det ser ut på SFO osv. Det skaper et godt utgangspunkt og felles opplevelse for skolestartere fra samme barnehage.

Gevinsten med samarbeidsskole er:

- trygge barn og foreldre
- barn og foreldre opplever en bedre **sammenheng** i overgangen
- flere treffpunkt på skolen for barna – (også digitale møteplasser)
- flere treffpunkt mellom ansatte ved skole, SFO og barnehage, for overføring av profesjonskunnskap.
- erfare hva dagens skole/SFO er
- et felles utgangspunkt for samtale, kunnskap, begreper og opplevelse.
- skape forståelse og respekt for at **overgang** kan være sårbar
- tidlig start på overgangen
- får frem foreldrenes viktige rolle
- ivaretar elementer fra barnets «lekeverden» inn i skole/SFO

- tettere bånd, når skoler og barnehager har færre virksomheter å forholde seg til
- Bidrar til inkludering

Høsten før skolestart informerer barnehagen om samarbeidsskolen og om det pedagogiske innholdet det siste året i barnehagen.

*En opplevelse av **overgang** er noe som bør forebygges og reduseres. Blir overgangen for stor, oppstår opplevelsen av brudd og usikkerhet. Vi kan bygge systemer, ordninger, strukturer og iverksette tiltak for å redusere opplevelsen av brudd.*

*En opplevelse av **sammenheng** er noe som bør planlegges og som er ønskelig. Sammenheng er knyttet til mestring, kontinuitet og trygghet. Sjansen for å oppleve sammenheng kan økes gjennom gode planer for innhold, og ved å sikre tilknytning og tette relasjoner mellom barn og voksne i faser som kan være utfordrende.*

(Aukland og Thoresen, 2020 s. 16)

Grenseobjekt

Alle barn skal ha med seg et felles grenseobjekt fra barnehagen over til skole/SFO. Barnehagen ivaretar og informerer om dette (se årshjul).

Teoretisk er grenseobjekt beskrevet som en måte å skape kontinuitet i barns erfaring på, der de selv kan være med å skape en sammenheng (Hogstad, 2019). Et grenseobjekt er noe som er betydningsfullt for barnet. De kan kjenne igjen og ha tilgang til objekter som de kjenner fra barnehagen, for eksempel bøker, sanger, spill, leker eller bilder mm. Et grenseobjekt kan hjelpe barna å orientere seg i et nytt landskap og samtale med nye mennesker. Skolen og SFO må hjelpe barna å ta i bruk grenseobjektene.

Grenseobjekt vi bruker i Sola er i all hovedsak: «BlimE dansen» og «rødt lys». Husk på mulighet for variasjon i grenseobjekt da barn er ulike og det skal være betydningsfullt for dem. Det er ikke alle som liker dans, men kanskje heller foretrekker en bok/annet som er forankret i hele barnegruppen. Hensikten er også at det er gjennomførbart for skole/SFO.

Dette samarbeider vi om

Samarbeidsskolen for barnehage	Nærskolen til barnet (Skolen som barnet begynner på i 1.klasse)
1) <u>Informasjonsfilm om overgangen</u> Filmen finner du på Barnehagene, skole og SFO sin hjemmeside, skolen sender link til filmen sammen med innskrivningsbrevene. 2) Besøk på samarbeidsskolen Barnehagen tar med skolestarterne i sin barnehage og besøker samarbeidsskolen våren før skolestart. Besøkene er i samarbeid og etter avtale med skole og SFO, der barna får møte ansatte på skolen og blir enda bedre kjent med denne skolens inne og utemiljø. 3) Eventuelt andre aktiviteter som skaper sammenheng, nysgjerrighet, opplevelse av kontinuitet og positive forventninger til skolestart.	1) Overføringssamtale til skolen. Grunnlaget for denne samtalen er foreldresamtale i barnehagen <u>Overføringssamtaleskjema</u> 2) Besøksdag på skolen for barn og foreldre 3) Informasjonsmøte for foreldre 4) Skole og SFO har ansvar for grenseobjekt 5) Eventuelt andre aktiviteter som skaper sammenheng, nysgjerrighet, opplevelse av kontinuitet og positive forventninger til skolestart.

Slik gjør vi det i Sola

Hovedinnholdet for Sola sin praksis er samlet i et årshjul som starter siste året i barnehagen. Årshjulet beskriver hvilke aktiviteter som skal gjennomføres i overgangen, aktiviteter som bidrar til en god skolestart og et godt første skoleår. Årshjulet angir tidspunkt for møteplasser og hvem som har ansvar for å koordinere aktivitetene. På denne måten forberedes og involveres barn og voksne rundt barnet til en god skolestart. Handlingene presiseres og konkretiseres.

Årshjul

TIDSPUNKT	TILTAK	ANSVAR
AUGUST	Å være størst i barnehagen – bygge bro og forberede overgang til skolen starter tidlig. Barnehagene har ulike måter å jobbe med skolestarterne på siste barnehageår, dette synliggjøres i barnehagens planer og informeres om ved oppstart av nytt barnehageår	Barnehagens lederteam
SEPTEMBER 1 år før skolestart	Informasjon som gjelder barn med særskilte behov. I saker som krever en særskilt tilrettelegging med omfattende hjelpebehov med tanke på kompetanse og fysiske miljø, må skolen kontaktes 1 år før skolestart. Dette for at skolene skal få tilstrekkelig tid til nødvendige forberedelser og kompetanseheving. Noen barn har behov for særskilt tilrettelagt omsorgs- eller læringsmiljø og eventuelt spesialundervisning. Samhandling skal skje i nært samarbeid med barnets foreldre, og må etableres i god tid før barnet begynner i skolen. Det kan i tillegg være aktuelt at barnehage og skole samarbeider med andre involverte aktører i overgangsfasen.	Styrer - i samarbeid med PPT kontakt
SEPTEMBER	Administrasjon oppvekst distribuerer oversikt med tlf og epost for styrere, SFO-ledere, rektorer og inspektører i Sola. (Sendes på e-post) Dette gjør det enklere for skoler og barnehager å ta kontakt og starte samarbeid for årets skolestartere.	Barnehagesjef og skolesjef Adm skole og barnehage
OKTOBER	*Samling for rektorer, SFO-ledere og styrere i Sola kommune. Felles samling for rektorer, styrere og SFO-ledere I Sola kommune er det årlige møtepunkt. Sentrale tema for slike samlinger er overgang, samhandling og kontinuitet. Det	Barnehagesjef og skolesjef *utgår, revidert mai 2025

	vurderes fra år til år hvilke tema, fokus og form det skal være på disse treffpunktene. Veilederen «Fra yngst til eldst» (2008) sier» En viktig faktor for å få til utvikling og endring er initiativet fra og forankring i barnehagens og skolens ledelse.” En forutsetning for samarbeid og sammenheng er at de ansatte i barnehagen og skolen kjenner til hverandres syn på barn, lek og læring, og at de også vet hvilke arbeidsmetoder som brukes.»	
NOVEMBER	Registrering til skole og SFO Foreldrene registrerer barna elektronisk. Foreldrene får e-post om dette i november/desember. Skolene følger opp dette arbeidet. SFO har egen påmelding, med påmeldingsfrist 10.desember. For å være garantert plass fra nytt skoleår må man søke innen fristen. Søknader som kommer etter fristen vil oppstartsdato bli i dialog med SFO leder.	Adm skole og Foresatte
NOVEMBER	Samarbeidsskolen har møte med tilhørende barnehager Skolen har sammen med SFO-leder ansvar for å kalle inn styrer i sine samarbeidsbarnehager til møte innen november, og blir enige om hvilke aktiviteter og treffpunkt de skal ha for barnehagenes skolestartere. Anbefaler at Ped.leder er med på dette treffpunktet.	Rektor
DESEMBER	Overføringsmøte mellom barnehage og skole for barn med enkeltvedtak om individuell tilrettelagt opplæring (spes.ped) Barnehagen gjør en vurdering av hvilke barn det er behov for overføringsmøte for, og informerer skolen. <u>Barnehagen</u> inviterer foresatte, <u>skole</u> og PPT til overføringsmøte. Dette gjør det mulig å legge til rette for tilvenningstid i skolen opptil et halvt år før oppstart av nytt skoleår.	Styrer gir oversikt til rektor hvilke barn dette er aktuelt for. Styrer innkaller til møte.
MARS	Foreldresamtaler i barnehagen I løpet av mars måned vil foreldre/foresatte til skolestarterne bli innkalt til foreldresamtale i barnehagen. Samtalen skal ta utgangspunkt i <u>Overføringssamtalskjema</u>. Dette er meg skjema, som representerer barnets stemme. Gjennomføres i forkant av overføringssamtalen i barnehagen Bruk bilde (må ha tillatelse)	Styrer/barnehagelærer

	Målet er å bli enig med foreldre/foresatte hvilken informasjon barnehagen skal overbringe til skolen til det beste for barnets skolestart. Foreldre/foresatte har også mulighet for å gi informasjon direkte om barnet til skolen dersom det er ønskelig.	
APRIL/MAI	Overføringssamtaler (barnehage – skole – SFO). Overføringssamtaleskjema danner grunnlag for samtalen. Vurdere behov for særskilt språkopplæring. Informere om barn med stort læringspotensiale. Samtale mellom barnehage, skole/SFO. Skole avgjør internt hvem som mottar informasjon. Skjema som er utarbeidet som grunnlag for samtalen med foreldres samtykke overleveres til skolen i møtet. Det gjelder også: «Dette er meg» Rektor har ansvar for å innkalle leder fra SFO til overføringssamtaler. Her er det ulik praksis for møtepunkt, noen har møter i barnehagen og noen på skolen.	Rektor Ønsker helst informasjon fra pedagog til pedagog.
MAI	<i>Barnehagen gjennomfører besøk til samarbeidsskolen med skolestarterne.</i> Barnehagen besøker samarbeidsskolen slik at barna får kjennskap til skolens rom ute og inne. Skolen er en ny arena for barna og det er viktig at barna blir kjent med fasiliteter og karakteristiske sider ved skolen, så som tavle, klasserom, pult, skolegård, gymsal osv. I slike møtepunkt kan tema være; elev, hva betyr det for et barn, informasjon om hvordan ting foregår på skolen, øke forståelse av hvilke aktiviteter som skjer i skolen, hva man gjør der. Skole, barnehage og SFO skal samarbeide om å lage slike treffpunkt innen mai måned.	Styrer/barnehagelærer
MAI/JUNI	Skolen arrangerer besøksdag på nærskolen for skolestartere og foreldre/foresatte. SFO deltar. Skolen arrangerer og inviterer skolestarterne og foreldre/foresatte til besøksdag.	Rektor
MAI/JUNI	Skolen og SFO arrangerer informasjonsmøte for foreldre/foresatte til barn som skal starte i skolen. Inviterer barn med foreldre/foresatte til Mini-SFO	Rektor og SFO-leder

MAI/JUNI	Skole og SFO klargjør grenseobjekt Grenseobjekter er et godt utgangspunkt for skolen å bygge videre på. Barnets positive perspektiv vil på den måten bringes over i skolen og danne grunnlag for ny læring og skaper kontinuitet.	Rektor/SFO leder
-----------------	--	-------------------------

Andre møtepunkt

Forslag til andre møtepunkt eller aktiviteter som kan styrke samarbeid og samhandling mellom barnehage – skole/SFO.

Skoleelever er en ressurs som lekevenn, fadder, en som leser bok for barn i barnehagen.

Skolestarterne blir invitert til å delta i fellessamling på skolen.

Skolen går på besøk til barnehagene

Barnehagene inviterer barn som går i 1.klasse til en besøksdag sammen med foreldre på ettermiddagstid.

Barnehagene inviterer barn som tidligere har gått i barnehagen til felles lek og måltid.

Skoleelever sender brev til barnehagen og forteller hvordan det er å gå i første klasse

Hei ALLESAMMEN
 i RØINEBERG BARNEHAGE
 JEG HAR GOT PA SKOLE I ET AR
 JEG HAR LÆRT Å LES OG Å SKRIVE
 JEG SAVNER GRØ
 JEG HAR LÆRT MED DENNIS
 JEG HAR BLITT KJENT MED DENNIS
 HILSEN NERVI

Hei alle sammen i Sola barnehage
 Nå har jeg gått på skolen i 1 år
 Jeg har lært stavskrif
 Jeg har lekt med Esther Martin
 håper dere får en fin høst
 Hilsen Leana.

hund
 ♡

Kilder

- Aukland, S. og Thoresen, I. T. (2020). *Eldst i barnehagen og yngst i skolen*. Oslo: Cappelen Damm.
- Breive, S. m.fl. (2022). *Lekende læring og lærende lek i begynneropplæringen*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Fjørtoft, B (2023). *Perlet furunål. En innføring i barns lek*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hogsnes, H. D. m.fl. (2019). *Lek i begynneropplæringen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Kunnskapsdepartementet (2006). *Læreplanverket for Kunnskapsløftet*.
- Kunnskapsdepartementet (2008) Veilederen. *Fra eldst til yngst*.
- Kunnskapsdepartementet (2008 – 2009) Meld. St. nr. 41. *Kvalitet i barnehagen*.
- Kunnskapsdepartementet (2017). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*.
- Kunnskapsdepartementet (2019 – 2020) Meld. St. nr.6. *Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO*
- Kunnskapsdepartementet (2021). *Rammeplan for SFO*.
- Kunnskapsdepartementet (2023). *Lov om barnehage*.
- Kunnskapsdepartementet (2024). *Opplæringslova*.
- Kunnskapsdepartementet (2020) Kunnskapsløftet 2020 (LK20).
- Lunde, C. og Brodal, P. (2022) *Lek og læring i et nevroperspektiv*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Roland, P. (2021). *Den autoritative voksenrollen i barnehage og skole*. Oslo: Cappelen Damm.
- Bilder: fotoware – Sola kommunes mediearkiv.
- Figur s. 4 Trygg vaksen = autoritativ vaksen: livetogsann.no

